Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXX № 13 (3528) Варшава, 30 березня 2025 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото Тетяни Данюченко

Новелізація закону про нацменшини: створено спільну групу. с. 2

Міністр, відповідальний за нацменшини, побував із візитом у Народному домі. с. 3

Працюємо далі – у Кошалінському відділі відбулась звітно-виборча конференція. с. 10

ISSN 027-8254
13
9 770027 825252

eprasa.pl c1d0408a72

ТЕМА НОМЕРА

Тетяна ДАНЮЧЕНКО
Фото авторки статті

Новелізація закону про нацменшини: створено спільну групу

Григорій Купріянович, Томаш Семоняк, Томаш Шиманський

12 березня в Міністерстві внутрішніх справ і адміністрації відбулося 87-ме засідання Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин, яке було, зокрема, урочистим і присвяченим 20-літтю прийняття закону про нацменшини. Державна і меншинна сторони погодилися щодо необхідності оновлення цього акту і підписали декларацію про створення відповідної робочої групи, яке буде працювати над змінами. Її склад та режим роботи буде визначено та обговорено на наступному засіданні комісії.

Присутній на засіданні голова МВСіА Томаш Семоняк висловив впевненість в тому, що нові реалії потребують зміни законодавства, та запевнив присутніх у повній підтримці з урядового боку: «У нас є відкритість до внесення змін до цього акту чи прийняття нового акту. Давайте обговоримо, який шлях є найефективнішим».

Також він згадав часи, коли був співголовою Спільної комісії і підкреслив важливість співпраці: «Ці 20 років роботи комісії – це величезне зусилля багатьох людей, щоб привести відносини держави з національними та етнічними меншинами у задуманий законодавцем вигляд. Я мав честь бути співголовою цієї комісії і прекрасно пам'ятаю той час, і багато з вас теж брали участь у цій роботі в ті роки. Йшлося про створення чогось нового, тому що комісія справді сильно почала свій поступ від 2007 року. Я згадую всіх тих, хто працював у комісії ці 20 років, і це чудова спільна робота. 20 років – це великий термін у житті людини, але це також великий термін у функціонуванні держави, тому я думаю, що тут, незважаючи на будь-які проблеми та негаразди, які ми разом вирішували, ми можемо бути задоволеними, і така оцінка з боку влади є однозначною. Це правильна, хороша форма. Форма, яка показує, що є дві сторони, що ці сторони є партнерами, рівноправними партнерами. Ця форма зарезервована для співпраці уряду лише з кількома групами».

Григорій Купріянович і Томаш Шиманський підписали декларацію про створення спільної робочої групи

Про ефективність довголітньої співпраці та важливість змін до законодавства говорив і віцеміністр Томаш Шиманський: «Зараз слушний момент для того, щоб ми могли говорити про новий вигляд, перегляд акту, враховуючи наш досвід, враховуючи досвід меншості, а також урядової сторони, а також час. Правова ситуація, зовнішня ситуація та цей новий вітер, цей новий погляд, сформований у ході нашої дискусії, стане новим відкриттям і новою основою для нового закону, а не поправкою до існуючого».

Свої зауваги та пропозиції протягом засідання висловили представники усіх меншин, що були присутні, зокрема і українська. Коментуючи необхідність законодавчих змін, голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка відзначив, що є положення акту від 6 січня 2005 року, які спрацювали, є ті, які залишилися теоретичними, є ті, що принесли певні позитивні зміни, але виявились недостатніми, також в ньому є і юридичні прогалини. Він детально проаналізував усі положення закону, які викликають запитання, зокрема, статтю 2, яка визнає українську меншину національною меншиною, або статтю 4, яка передбачає право вільного рішення щодо трактування як особи, що належить до меншини. Він згадав про порядок надання дотацій, співпрацю з місцевими органами самоврядування, представництво в медіа, питання українських шкіл і таке інше.

Підписуючи декларацію про створення спільної робочої групи, яка розпочне працю над змінами, співголова Спільної комісії Григорій Купріянович зазначив, що ініціативи новелізації закону мають вже багато років і багато спроб, тож він задоволений відкритістю урядової сторони, нинішньої правлячої коаліції до співпраці в цьому напрямку, що створює дуже добру атмосферу і надії на позитивні зміни.

Окрім урочистої частини, присвяченій закону про нацменшини, також в робочій частині засідання було представлено інформацію щодо розподілу субвенції на виконання у 2025 році завдань, спрямованих на захист, збереження та розвиток культурної самобутності національних та етнічних меншин та збереження і розвиток регіональної мови. Було обговорено заплановані заходи в рамках відзначення 20-ї річниці прийняття Закону про національні та етнічні меншини та регіональну мову та 20-ї річниці Спільної комісії уряду та національних та етнічних меншин. ●

eprasa.pl c1d0408a72

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Міністр, відповідальний за нацменшини, побував із візитом у Народному домі

До Народного дому в Перемишлі 14 березня завітали представники міністерства та Підкарпатського воєводства. Під час візиту гостей відбулася розмова про діяльність, заплановані проєкти та виклики, які стоять перед перемиським ОУП.

Ігор Горків, Томаш Шиманський, Тереса Кубас-Гуль, Марек Жонса та Ксенія Алгауґ

Народний дім відвідали заступник міністра внутрішніх справ і адміністрації, державний секретар Томаш Шиманський, який відповідає, зокрема, за співпрацю з національними та етнічними меншинами, підкарпатська воєвода Тереса Кубас-Гуль, депутат Сейму Марек Жонса, заступниця директора департаменту релігійних конфесій та національних і етнічних меншин МВСіА Ксенія Алгауґ.

Зустріч розпочалася з екскурсії НД, після чого відбулося обговорення.

Діячі ОУП та працівники НД розповіли про оновлення та модернізацію будинку. Говорили також про культурно-освітню діяльність. Завдяки активності Перемиського відділу на культурній мапі міста цього року з'явиться нова ініціатива.

Ідеться про Літературний фестиваль у Перемишлі, який отримав підтримку міністра культури. Варто зазначити, що це буде перший у місті захід такого типу.

Було обговорено діяльність, присвячену допомозі біженцям, яку Перемиський відділ ОУП провадить із 2022 року.

Крім того, організація багато працює, щоб сприяти інтеграції новоприбулих українців. З цією метою подано великі проєкти до Підкарпатського фонду європейських шкіл. Відділ також створив посібник, який допоможе в розмовах і веденні діалогу під час складних ситуацій.

Представники організації розповіли про ключові виклики, які стоять перед ними. Насамперед – це фінансове питання, адже ремонт та утримання будівлі потребує значних витрат. Організація залучає різні джерела фінансування. Це кошти від Європейського Союзу, ґранти інших організацій та власні внески, зібрані через фонд «Український народний дім у Перемишлі».

Як заявили діячі Перемиського відділу ОУП, одним із значних викликів стали труднощі в отриманні субсидій від державних установ, особливо воєводського управління.

Щораз більш обмежене фінансування від гуманітарних організацій призвело до браку можливості продовжувати курси польської мови, що становить значну перешкоду для інтеграції біженців.

Організація теж стикається з ризиком відхилення поданих проєктів. Представники уряду зазначили, що в такому випадку діячі ОУП повинні скористатися правом опротестувати результати та, можливо, подати апеляцію до провінційного адміністративного суду. Процес оцінки ґрантових заявок вважається частково суб'єктивним, що й створює невизначеність в отриманні коштів.

Додатковим викликом є нестабільне фінансування деяких ініціатив, які припинилися через брак коштів або зміну пріоритетів установ, що їх фінансували.

Варто додати, що напередодні члени Перемиського відділу були на зустрічі з віцеміністром Томашем Шиманським у Ряшівському воєводському управлінні. Крім представників української організації, зустріч відвідали Рената Ґабло-Шептак, членкиня Головної управи Об'єднання лемків, Богдан Ґоч, голова Товариства «Музей лемківської культури в Зиндрановій», та представники ромської меншини. ●

eprasa.pl c1d0408a72

Вшанування пам'яті жертв села Березка

12 квітня о 12:00 на колишньому греко-католицькому цвинтарі в селі Березка в Перемиському повіті відбудеться панахида за душі похованих тут мирних мешканців, убитих 11 квітня 1945 року. Цього дня в Березці від рук польського підпілля загинуло понад 180 українських селян, які, за свідченнями очевидців, були поховані у братській могилі. За інформацією організаторів, не виключено, що молитва відбудеться також у селах Бахів та Сівчина, де в той же день було вбито понад сто українців.

На спільну молитву запрошує Спілка українців – «Пам'ять і спадщина», котра є організатором події.

Нагадаємо, що минулого року члени організації почали роботу з облаштування території. Зараз працюють над тим, щоб цьогоріч на кладовищі встановити пам'ятник у пам'ять про загиблих.

Фото Павла Лози

XII Міжнародний фестиваль українського театру «Схід-Захід»

«Приготуйтеся до театрального свята, яке зворушить ваші серця та думки! XII Міжнародний фестиваль українського театру „Схід-Захід" цього року повертається на краківські сцени, приносячи із собою багатство українського театрального мистецтва. Це унікальна можливість зануритися у світ емоцій, роздумів та мистецького досвіду, який перетинає кордони та об'єднує культури», – запрошують на свято театру в Кракові організатори.

Покази вистав відбудуться 6-13 квітня на сценах театру «Ґротеск», театру КТО та сцені MOS Театру імені Юліуша Словацького.

Цьогорічним девізом фестивалю стала цитата корифея українського театру, творця епохи «Розстріляного відродження» Леся Курбаса: «Театр має бути сьогодні таким, яким суспільство має бути завтра».

У програмі буде представлено 20 вистав від театрів з України, Польщі та Латвії. На глядачів чекає все: від лялькового театру до інтерпретацій класики та вистав сучасних драматургів, а також експериментального театру. Усі вікові категорії знайдуть щось до душі. До того ж кожна вистава, незалежно від мови п'єси, буде супроводжуватися польськими або англійськими субтитрами.

Це вже дванадцятий фестиваль, і за ці роки «Схід-Захід» став найбільшою подією за межами України, що представляє український театр у Польщі та всій Європі. Цьогоріч подія, безумовно, не менш насичена, ніж попередні, адже можемо очікувати на театри з Кракова, Вроцлава, Ґлівиць, Києва, Запоріжжя, Харкова, Луганська, Сум, Львова, Дрогобича, Черкас, Рівного і навіть Риги та Єлгави.

Квитки продаються на сайті фестивалю: www.wschod-zachod.com.pl, а також на сайті kicket.com

Більше інформації, зокрема про дати і час вистав, зайдете на фейсбук-сторінці (Międzynarodowy Festiwal Teatru Ukraińskiego) або на сайті wschod-zachod.com.pl.

Машина від ґданської молоді для ЗСУ

Іван Шумада з дочкою Мартою, учасницею різдвяного колядування в Ґданську

Узимку «Наше слово» розповідало про різдвяне колядування в домівках та греко-католицькій церкві, коли молодь із Ґданська збирала кошти на потреби українських бійців.

Додатково гроші було зібрано під час Молодіжного Святвечора та Ґданської Маланки. Тоді вдалося отримати разом 19 500 злотих. Пізніше сума зборів збільшилася на 1000 злотих. Жертводавці передали ці кошти через отця Йосифа, пароха конкатедрального собору УГКЦ в Ґданську. Отже, загальна сума становила 20 500 злотих.

У середині березня на фейсбуці ґданської домівки було опубліковано звіт про збори та повідомлення про те, що вдалося придбати на ці кошти. Їх використано на купівлю автомобіля «Toyota Land Cruiser», який після необхідних ремонтних робіт, заміни мастила та фільтрів уже вирушив на фронт.

«Офіційно автомобіль отримав головний сержант роти саперів 42-ї механізованої бригади пан Павло Ткачук, який приїхав за машиною з Харкова», – читаємо у повідомленні.

Авто безпосередньо захиснику привезли волонтери з Перемишля – Іван Шумада та Ярослав Вуйцик.

Фото з фейсбук-сторінки Домівка Гданськ – Domiwka Gdansk

Зустріч з Остапом Українцем у Перемишлі

8 березня в Народному домі в Перемишлі відбулась презентація коміксу «Коротка історія української літератури» від видавництва «Видавництво». Як повідомлено на фейсбук-сторінці НД, під час події були представлені деякі цікаві факти з історії української писемності протягом останніх 1000 років – від Середньовіччя і до сьогодення. Окрім того, автор коміксу Остап Українець розповів, як відбувався цілий процес від задуму до реалізації, зокрема про співпрацю з художниками коміксу. На прикладі кількох ілюстрацій показав, як були відображені деякі стилі, течії

eprasa.pl c1d0408a72

та настрої конкретної епохи. Це все супроводжувалося активною дискусією зі слухачами.

Остап Українець – український письменник і перекладач, засновник та автор ютуб-каналу «Твоя підпільна гуманітарка». У березні минулого року вступив до лав Збройних сил України.

Фото з фейсбук-сторінки Народного дому (автор Адам Яремко)

Благодійний та Шевченківський концерти у Ґданську

2 березня в Ґданську відбувся благодійний концерт трьох українських хорів. У костелі святого Яна виступили київський хор «Gaudeamus», Камерний дівочий хор Київського державного музичного ліцею імені Миколи Лисенка та ґданський хор «Вирій». Про це повідомлено на фейсбук-сторінці ґданської домівки.

Під час концерту було організовано збір коштів на потреби ЗСУ, у результаті чого зібрано 10 560 злотих, 100 чеських крон, 200 євро, 550 гривень.

Отримані кошти керівництво київських хорів передало до фонду «Повернись живим».

«Щиро дякуємо нашим дорогим артистам за чергову благодійну ініціативу, відповідальну позицію та внесок у наближення перемоги України. Велика подяка всім учасникам за присутність, присвячений час і підтримку збору коштів», – читаємо в повідомленні.

Тижнем пізніше, 9 березня, в домівці ґданського гуртка Об'єднання українців у Польщі відбувся концерт із нагоди дня народження Тараса Шевченка. Під час події пролунали найвідоміші вірші поета та патріотичні пісні, які відсилають до війни в Україні й подальшої підтримки української армії.

Запис концерту можна подивитися у фейсбуці на сторінці Домівка Гданськ – Domiwka Gdansk.

«Журавлі» приєдналися до збору коштів на санітарні машини для ЗСУ

Український чоловічий хор «Журавлі» з Польщі приєднується до збору на військові санітарні автомобілі для України.

Хор проводить власний збір на сайті zrzutka.pl, його назва – «UChM „Żurawli" – Karetki wojskowe dla Ukrainy!». Кінцева мета – зібрати 10 тисяч злотих.

«Таким чином хористи приєднуються до ініціативи збору коштів на закупівлю військових санітарних машин для української армії, яку 12 березня ініціював польський журналіст Славомір Сєраковський та американський історик Тімоті Снайдер», – повідомляють хористи на фейсбук-сторінці колективу та заохочують підтримати цю збірку. Збір «Журавлів» триватиме до 30 березня.

Тут варто додати, що Славомір Сєраковський та Тімоті Снайдер у дуже короткий час зібрали 1,2 мільйона злотих, що дорівнює одній військовій санітарній машині. За час тривання ініціативи в Польщі та США швидко з'ясувалося, що зібраних грошей вже вистачило на 4 військові санітарні машини.

«Завод не зможе виготовити п'ятий автомобіль швидкої допомоги в найближчий час…, але це не важливо, тому що на всі кошти, котрі залишилися, Міністерство здоров'я України закупить інше необхідне медичне обладнання. Отже, будь-хто, хто бажає приєднатися до збору, – ласкаво просимо», – пише Славомір Сєраковський на сайті збірки.

Нагадаємо, що у червні 2022 року польський журналіст ініціював збір на «Байрактар» для ЗСУ, який на той час коштував, залежно від обладнання, від 4 до 5 мільйонів доларів. Тоді український чоловічий хор «Журавлі» теж приєднався до збірки.

Напад на український ресторан у Познані

Познанський ресторан відомої української мережі «П'яна вишня» обліпили ганебними гаслами. Про подію 19 березня повідомило видання «Ґазета виборча».

Як пише газета, до вітрини був приклеєний перекреслений портрет Степана Бандери та перекреслений тризуб на фоні червоно-чорного прапора. На плакатах виднілися написи «Вшанування пам'яті воєнних злочинців», «Місце, заражене бандеризмом», «Не знаєте історії – підтримуєте нацистів».

«Ґазета виборча» повідомляє, що цей випадок прокоментував Тарас Маселко – речник фірми «Fest», якій належить заклад. Зокрема, про один із плакатів він сказав так:

«У середині знаходився перекреслений український тризуб – офіційний символ України. Власне через цей символ українці гинули століттями й віддають життя зараз на сході нашої країни, воюючи не тільки за свою свободу, а й за мирне життя у Польщі».

Речник фірми додав, що самого факту використання державного символу вистачить для того, щоб кваліфікувати цю справу як хуліганство, ціль якого – «розпалювання етнічної ненависті».

Щодо справи висловилася теж організація «Всепольська молодь», яка на своїй сторінці на платформі X опублікувала повідомлення, де бере на себе відповідальність за обклеювання входу до закладу.

«„Всепольська молодь" заклеїла вхід до закладу „П'яна вишня" у Познані. Пабом керує українська фірма „Fest", якій належить антипольський ресторан „Криївка" у Львові, у якому вшановують пам'ять вбивць з УПА», – написали члени організації.

У повідомленні «Ґазети виборчої» читаємо, що речник поліції Познані Лукаш Патерський заявив, що поліція не розслідуватиме справу, оскільки власник познанського закладу відмовився подавати заяву.

Нагадаємо, що сьогодні заклади цієї мережі працюють у Варшаві, Вроцлаві, Познані, Кракові, Ряшеві, Лодзі та Любліні.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl c1d0408a72

ПОДІЇ ТИЖНЯ

Підготувала **Тетяна ДАНЮЧЕНКО**

Перемовини про припинення вогню

23 березня в Ер-Ріяді у Саудівській Аравії відбувся новий раунд перемовин щодо мирного врегулювання в Україні.

У Міністерстві закордонних справ України повідомляли, що під час зустрічі української та американської делегацій заплановано обговорити параметри пропозицій щодо різних режимів припинення вогню. Київ пояснив, що вважає це «технічним раундом, а не політичним».

«Там будуть обговорюватися деталі та імплементація рішень, які на політичному рівні вже ухвалені… Тобто мають зустрітися фахові люди з українського та американського боку, які зможуть з'ясувати всі деталі, як це має виглядати. Треба розуміти, як це буде працювати, хто це буде контролювати, яким чином буде відбуватися моніторинг», – повідомив речник МЗС.

Після зустрічі президент Володимир Зеленський повідомив, що вона була «достатньо корисною і конструктивною». Він підтвердив, що це була більш технічна подія, де з українського боку були присутні військові, дипломати, представники Міністерства енергетики.

Зеленський закликав світ до більшого тиску на росію для реального припинення вогню. «Вже з 11 березня є пропозиція безумовного припинення вогню, і такі удари вже б припинились, – сказав він. – Але саме росія продовжує все це. І ще кожної ночі, кожної доби завдає максимально цинічних ударів».

Незважаючи на те, що зараз активно йдуть перемовини про можливе перемир'я, росія ні на хвилину не зупиняє свої атаки на українські міста і села, інфраструктуру та енергетику. Багато експертів вважають, що таке посилення обстрілів має на меті деморалізувати українців, змусити їх йти на поступки росії, посилити політичну турбулентність в країні, а стратегія путіна полягає в тому, щоби затягувати час і спробувати зривати переговори руками українців.

Нагадаємо, що перед цим Зеленський погодився на пропозицію президента США Дональда Трампа припинити удари по енергетиці рф. Трамп тоді назвав розмову із Зеленським «дуже хорошою» та додав, що значна частина розмови ґрунтувалася на його попередній розмові з очільником кремля владіміром путіним «з метою узгодження запитів і потреб росії і України».

18 березня після телефонної розмови лідерів США і рф стало відомо, що путін відкинув пропозицію США про 30-денне повне припинення вогню, на яку раніше погодилась Україна. Натомість він підтримав обіцянку сторін на 30 днів утриматись від атак на енергетичні об'єкти.

Зі свого боку США сподіваються, що широке перемир'я у війні росії в Україні може бути досягнуте протягом декількох тижнів, навіть попри те, що кремль не поспішає з цим.

За інформацією людей, близьких до американської влади, Білий дім прагне укласти угоду про перемир'я до 20 квітня, на яке цього року припадає Великдень, але визнає, що цей графік може бути порушений, враховуючи великі розбіжності між позиціями двох сторін.

Європейські ж посадовці побоюються, що прагнення Трампа до дипломатичного тріумфу призведе до того, що він пожертвує інтересами України, погодившись на умови, які зроблять країну вразливою до майбутніх російських атак. Вони стверджують, що путін тягне час, щоб отримати більше поступок від Трампа і більше успіхів на полі бою.

Нагадаємо, коли росія висунула максималістські вимоги до угоди про перемир'я, які включали, зокрема, припинення поставок зброї Україні, то цю позицію Київ і його союзники відкинули, а канцлер Німеччини Олаф Шольц і президент Франції Емманюель Макрон заявили, що продовжать надавати Україні військову допомогу. Таку ж позицію висловили й у Великій Британії.

Спецпосланець США: «Я не бачу, щоб путін хотів захопити усю Європу»

Спеціальний посланець Дональда Трампа Стів Віткофф дав інтерв'ю Такеру Карлсону, в якому висловив кілька речей, які, схоже, окреслюють поточну американську політику.

Так, він заявив, що Крим і «чотири регіони», зокрема, Донбас і Луганськ, є ключовими проблемами у російсько-українській війні, і натякнув на конституційні зміни в Україні.

«Вони російськомовні, були референдуми, де переважна більшість людей показали, що вони хочуть бути під владою росії. Я вважаю, що це ключове питання конфлікту», – сказав він.

За його словами, це завжди було проблемою, хоча про це, начебто, ніхто не хоче говорити: «Це слон у кімнаті. Слон у кімнаті – це конституційні питання всередині України щодо того, на що вони можуть поступитися, коли йдеться про відмову від територій. росіяни де-факто контролюють ці території. Питання в тому, чи визнає світ, що це російські території? Чи зможе Зеленський вижити політично, якщо визнає це? Це і є центральним питанням конфлікту. Абсолютно».

Нагадаємо, у той час, коли США бачить важливим питанням у переговорному процесі готовність чи неготовність України змиритися з втратою окупованих територій, Володимир Зеленський вчергове наголосив, що «для нас червоною лінією є визнання українських тимчасово окупованих територій російськими. Ми на це не підемо».

Також Віткофф впевнений, що Україна наразі не може приєднатися до НАТО через позицію росії та США. За його словами, президент України Володимир Зеленський та глава Офісу президента Андрій Єрмак фактично визнали неможливість вступу України до НАТО найближчим часом. Проте питання надання Україні гарантій безпеки за принципом колективної оборони, передбаченим 5-ю статтею Північноатлантичного договору, залишається відкритим. Тривають обговорення щодо можливого поширення їх на Україну.

eprasa.pl c1d0408a72

Треба зазначити, що на початку березня прем'єр-міністерка Італії Джорджа Мелоні виступила з ініціативою поширити дію статті 5 Альянсу на Україну без її офіційного вступу до НАТО. Вона вважає, що це забезпечить довготривалу та ефективну безпеку для України, а також «допоможе розкрити можливий блеф росії».

А президент США Дональд Трамп 26 лютого заявив, що в межах майбутньої угоди про «припинення війни» в Україні він виключає можливість її членства в НАТО. Він також сказав, що причиною повномасштабного вторгнення росії в Україну нібито став Альянс, а саме – обіцянка, що Україна колись стане його членом.

Стів Віткофф вважає за необхідне проведення виборів президента в Україні, і повідомив, що це питання вже узгоджене. Також він додав, що росія не визнає Зеленського легітимним президентом, через що кремль «не готовий підписати з ним будь-який договір».

«Я думаю, що Зеленський намагається зробити все можливе. Він у дуже, дуже складному становищі, але він проти ядерної держави, і він також проти держави, яка має в чотири рази більше населення, ніж у нього, і тому він повинен знати, що він буде розчавлений. Зараз найкращий час для нього, щоб укласти угоду. Президент Трамп може надати йому найкращу можливу угоду, яку він коли-небудь отримає», – сказав Віткофф.

Він також впевнений, що очільник кремля не має планів щодо продовження війни. «Я просто не бачу, щоб він хотів захопити усю Європу. Це суттєво інша ситуація, аніж під час Другої світової, – сказав він. – Я відчуваю, що він прагне миру».

«Я не вважаю путіна поганою людиною. Це складна ситуація, ця війна і всі складові, які до неї призвели», – додав дипломат.

Стів Віткофф висловив оптимізм щодо результатів переговорного процесу довкола України і сказав, що вірить у готовність кремля домовлятись про припинення війни. За його словами, якщо з росією вдасться досягти згоди, то її очікує послаблення санкцій і «всі інші речі, які йдуть з повноцінним мирним договором».

Від перемовин у Саудівській Аравії він очікував «деякого реального прогресу», зокрема у тому, що стосується перемир'я у Чорному морі. Кінцевою ж метою поточного етапу переговорів між США, Україною та росією є досягнення 30-денного припинення вогню, під час якого сторони обговорять можливість повного припинення бойових дій. Спецпосланець зазначив, що дуже оптимістично налаштований щодо того, що США зможуть примирити обидві сторони.

Угода про корисні копалини та ЗАЕС

Адміністрація Трампа домагається нових умов для доступу США до критично важливих корисних копалин та енергетичних активів в Україні, розширюючи свої економічні вимоги до Києва в рамках просування мирної угоди з росією. Про це пише газета Financial Times.

Вашингтон хоче, щоб Київ погодився на детальні положення щодо власності та контролю над спільним інвестиційним фондом, а також на ширший масштаб угоди, який потенційно охоплюватиме американську власність на інші економічні активи, зокрема українські атомні електростанції, повідомили два українські посадовці.

Це фактично означає перегляд угоди щодо корисних копалин, яка була розроблена за кілька днів до того, як президенти Дональд Трамп і Володимир Зеленський публічно розійшлися в поглядах у Білому домі.

Українські посадовці висловили занепокоєння щодо можливого тиску з боку США для погодження на невигідні умови в ширшій угоді, особливо після того, як Вашингтон тимчасово призупинив постачання озброєнь і обмін розвідданими з Києвом на початку березня.

У лютому Україна та США досягли рамкової угоди щодо спільної розробки українських корисних копалин, включаючи нафту й газ.

Раніше в угоді йшлося про потенційні 500 мільярдів доходів від видобутку корисних копалин, але ця згадка була виключена. Також з угоди прибрали проєкти, які вже забезпечують надходження до держбюджету України.

Було додано положення, що США «підтримують зусилля України щодо отримання гарантій безпеки, необхідних для встановлення тривалого миру». Зеленський прагнув отримати чітку гарантію безпеки від США в обмін на частку прибутків від українських природних ресурсів.

Однак угода, яку Київ вважав задовільною, досі не підписана, оскільки сторони ведуть складні переговори щодо ширших економічних і безпекових питань, заявили українські та американські посадовці.

«Ми готові її підписати, – сказав високопосадовець, близький до Зеленського. – Було б дивно ігнорувати її».

Два високопоставлені українські чиновники, які беруть участь у переговорах з США щодо ресурсів України, повідомили, що адміністрація Трампа поки що не представила Києву нових умов.

«Але я розумію, що вони працюють над більшою угодою», – сказав один із чиновників, який, як і інші, говорив на умовах анонімності через чутливість переговорів.

Українська сторона прагнула спершу обговорити угоду щодо корисних копалин, перш ніж переходити до інших аспектів можливих американських інвестицій.

Трамп заявив, що США прагнуть підписати угоди про рідкоземельні метали та корисні копалини по всьому світу, але Україна є особливим пріоритетом.

Адміністрація Трампа наполягає, що американські економічні інвестиції в Україну є достатньою гарантією безпеки, щоб запобігти новому вторгненню росії після будь-якого припинення вогню.

Також Трамп і Зеленський під час нещодавної телефонної розмови «обговорювали електропостачання України та атомні електростанції».

Зеленський повідомив, що обговорював з Трампом Запорізьку атомну електростанцію, а саме – можливість допомоги США у відновленні ЗАЕС. «Я сказав, що тільки деокупації станції недостатньо, тому що там має бути інфраструктура – водозабезпечення, технічний персонал і ще дуже багато кроків для того, щоб за півтора-два з половиною роки станція почала приносити гроші, електрику для людей», – сказав він.

Трамп запитав у розмові, чи США можуть відновити станцію. Зеленський відповів: «Так, якщо можна модернізувати, вкладати гроші. Це можна обговорювати, але ми говорили лише про одну станцію».

eprasa.pl c1d0408a72

ПОДІЇ

Павло ЛОЗА
Графіка з фейсбук-сторінки «Українського дому»

Фейкові листи до міських адміністрацій у Польщі

Фонд «Український дім» у Варшаві повідомив, що адміністрації кількох польських міст отримали фейкові листи. У них нібито голова організації Мирослава Керик звертається до міської влади з проханнями про проведення мітингів на підтримку одного з кандидатів, який балотується у президенти на польських виборах.

Про це очільниця фонду повідомила 12 березня на своїй сторінці у фейсбуці.

«Увага! Сьогодні (12.03.2025) ми отримали інформацію від одного з міських управлінь Польщі про запланований мітинг на підтримку одного з кандидатів на виборах президента Республіки Польща, який нібито організовує фонд „Український дім". Заявляємо, що фонд не причетний до передвиборчої кампанії жодного з кандидатів», – написала Мирослава Керик.

Виявилося, що це був початок ширших подій. 19 березня представники організації у соцмережі знову написали, що до польських міських управлінь надіслали чергові фейкові листи від «Українського дому» щодо підтримки одного з кандидатів на президентських виборах.

«Такі листи отримали щонайменше чотири міста: Бидґощ, Ґлівиці, Познань та Ченстохова», – читаємо на сторінці фонду, що діє у Варшаві вже протягом 15 років.

На мітингу планували зібрати до 2 тисяч осіб

Листи починаються зі звернення голови організації, де вже на початку її прізвище написано з помилкою – «Mirosława Kerik» (правильно – Keryk).

І хоча листи містять лого фонду, однак його назва теж вказана з помилками: Ukraiński Dom w Polsce, тоді як польською організація називається Fundacja «Ukraiński Dom».

Також можна помітити декілька граматичних помилок і використання словосполучень, нехарактерних для польської мови. Наприклад, у листі написано «organizacja społeczna» на позначення фонду, тим часом в польській усталеною є словосполука «organizacja pozarządowa». Тут помітно, що автори зробили дослівний переклад українського сполучення слів «громадська організація».

У змісті листа зазначається, що фонд начебто хоче провести мітинг, щоб висловити свою підтримку Рафалу Тшасковському в президентських виборах та «звернути увагу на важливі питання польсько-української співпраці». Мітинг зобов'язуються провести з дотриманням порядку та норм права.

В одному з листів написано, що організатори гарантують проведення віча відповідно до чинного законодавства з дотриманням громадського порядку й безпеки.

«Орієнтовна кількість учасників – від 1000 до 2000 осіб», – йдеться у листі, адресованому міській адміністрації Ґлівиць.

І хоча весь лист написаний польською мовою, в одному з речень замість польського слова «wydarzenie» з'являється російське – «мероприятие».

Наприкінці листа вказано адресу електронної пошти для листування, котра на одну літеру відрізняється від справжньої, якою користується «Український дім» у Варшаві. Завершується звернення нібито підписом Мирослави Керик.

Зупиніть маніпуляції!

На сторінці організації та її голови у фейсбуці з'явилася категорична заява, у якій ідеться, що фонд «Український дім» не є організатором жодної діяльності, пов'язаної з виборчим процесом у Польщі, та не здійснює підтримки кандидатів.

«Розповсюдження неправдивої інформації з цього приводу сприймаємо як спробу дезінформації та втручання в демократичний виборчий процес у Польщі», – сказано у заяві, яку супроводжує графіка з написом «Фейк. Український дім не втручається у вибори! Зупиніть маніпуляції!»

«Звертаємось до всіх інституцій та ЗМІ з проханням перевіряти джерела таких повідомлень та не піддаватися на маніпуляції, – пишуть члени організації. – Якщо ви отримали інформацію про подібні події, організовані фондом „Український Дім", просимо звертатися до нас за адресою: biuro@ukrainskidom.pl».

Фонд повідомив про інциденти до відповідних правоохоронних служб. На жаль, менш ніж за рік організації довелося це зробити вже втретє.

28 червня минулого року на фасаді головного офісу фонду «Український дім» у Варшаві на вул. Заменгофа 1 невідомі лишили трафаретні написи англійською: «Увага! Президент – узурпатор» та «Стаття 103 Конституції України». Появу цих написів трактують як спробу розпалити конфлікт серед українців та дискредитувати українського президента та Україну в очах світової спільноти. Раніше, у ніч з 21 на 22 травня, на фасаді головного офісу фонду невідомі залишили трафаретні написи українською та польською мовами: «Нам потрібні вибори».

Нагадаємо: у травні 2024 року мала б завершитись п'ятирічна каденція президента України Володимира Зеленського, який був обраний у 2019 році. Однак через повномасштабну війну росії проти України та введення в країні воєнного стану чергові президентські вибори в українській державі не відбулись. ●

eprasa.pl c1d0408a72

Степан МІГУС
Фото з фейсбук-сторінки Об'єднання спадкоємців польських ветеранів Другої світової війни

Покладання квітів червоним «визволителям», що зруйнували місто

Представники польських організацій, які називають себе Асоціацією спадкоємців польських ветеранів Другої світової війни, та подібні до них товариства за участі російського посла у Варшаві Сергєя Андрєєва поклали в Ольштині квіти до пам'ятника визволення Вармінсько-Мазурської землі, названого мешканцями міста «шибеницями». Це відбувалося не 1 листопада в День померлих, не 22 січня у день «визволення» столиці регіону червоноармійцями, а 18 лютого – за п'ять днів до «свята» створення Червоної армії. Чомусь пам'ять червоноармійських солдатів не вшановували на ольштинському цвинтарі, де вони поховані. Ще того ж дня частина учасників цього дійства подалася з такою ж метою до Пєнєнжна.

23 лютого в росії, Білорусі, Киргизстані й Таджикистані святкують День захисника вітчизни. У незалежній Україні його відзначали в цей же час аж до 2014 року, але згодом свята мінялися: 14 жовтня тепер відзначають День захисників і захисниць України, 6 грудня вшановують Збройні сили України, а 14 березня – це День українського добровольця.

Лютневе «свято» дісталося у спадок від більшовиків як день створення Червоної армії, а ще з цією датою намагаються пов'язати перемогу червоноармійців над німцями під Псковом та Нарвою у 1918 році. Однак жодна з цих версій не відповідає дійсності. Декрет про створення Червоної армії Ленін підписав у січні 1918 року. Тим часом міф про перемогу під Нарвою та Псковом з'явився у 1930-ті, вже за Сталіна. Насправді ж деморалізовані червоноармійці майже без бою здали обидва міста нечисленним німецьким частинам.

Згаданий пам'ятник польського різьбяра Ксаверія Дуніковського (1875-1964) був відкритий 21 лютого 1954 року. Тодішній ольштинський воєвода Мечислав Мочар в цей спосіб наказав вшанувати пам'ять червоноармійців 2-го і 3-го Білоруських фронтів, які воювали в Східній Пруссії й, зокрема, «визволили» Ольштин… майже без жодного пострілу.

Неабиякі гості з'явилися на «урочистості» біля загородженого парканом і підготовленого до ліквідації пам'ятника, вочевидь, розраховуючи на провокації. Серед них були: посол росії Сергєй Андрєєв, радник із питань військових пам'ятників і кладовищ Леонід Колод, консул росії в Ґданську Сергєй Семьонов, президентка російського дому у Варшаві та Ґданську Александра Голубова, а також їхні друзі з Чехії – віцепрезидент байкерського клубу «Нічні вовки» Давід Сікора з Брно та Едвард Старонь. Польську «дружню» сторону представляли, зокрема, Об'єднання спадкоємців польських ветеранів Другої світової війни, Клуб польської думки, Суверенна група польського національного руху, Польський лівий рух, Міжнародна естафета пам'яті та вдячності подвигу Батьківщини, Гурток слов'янських військ «русов», російське культурно-освітнє товариство, яке останніми роками принишкло, і низка інших об'єднань.

Чомусь польським прочервоноармійським організаціям не стало на перешкоді те, що саме ця армія зруйнувала Ольштин. Війська 3-го гвардійського кавалерійського корпусу під командуванням генерала Ніколая Осліковського увійшли в місто рано вранці 22 січня 1945 року. Це був перший великий населений пункт, завойований у тодішній Східній Пруссії.

«Армія мала дозвіл мститися: вбивати місцеве населення, ґвалтувати, грабувати... Більшовицькі солдати скористалися цим дозволом із самого початку», – розповів Польському пресовому агентству Рафал Бентковський з Музею сучасності в Ольштині. Він додав, що 22 січня 1945 року – одна з найтрагічніших дат в історії міста. У перші дні свого панування в Ольштині червоноармійці вчинили надзвичайно жорстокий злочин: вбили пацієнтів психіатричної лікарні в районі Кортово та пацієнтів, а також монахинь, які їх доглядали, в лікарні Святої Марії (сьогодні – міська лікарня). Від червоноармійських погромів уціліли лише деякі ольштинські храми – про їхнє збереження з командуванням домовився отець Ян Ґановський. Неушкодженим залишився і замок. Червона армія підпалювала будинок за будинком, грабувала, забираючи приватне майно. Потім спецпідрозділи радянської армії демонтували обладнання промислових заводів і фабрик, розібрали залізничні колії. Існує багато розповідей про надзвичайну жорстокість радянських солдатів щодо вармінських жінок, яких вбивали та ґвалтували. Місцевих жителів саджали до таборів і висилали до Сибіру, звідки вдалося повернутися лише одиницям. Радянське військове командування офіційно керувало містом до 23 травня 1945 року.

Треба додати, що російський посол Андрєєв не обмежився Ольштином. Він побував й у підольштинських Кезлінах, де до 2023 року був пам'ятний камінь, що вшановував червоноармійця Пйотра Дєрнова, який нібито заслонив своїм тілом дзот (дерево-земляну оборонну точку – прим. ред.), щоб завадити німцям стріляли з нього в солдатів Червоної армії, що провадили атаку. Історики вважають це вигаданою подією більшовицької пропаганди. Тому на вимогу мешканців камінь було усунуто. Андрєєв відвідав також місце, у котрому до 2015 року стояв пам'ятник генералу Івану Черняховському. Військовий відомий ліквідацією структур АК на литовській Віленщині. Хоч пам'ятник усунуто, росіяни відвідують це місце кожного року. Однак цьогоріч «провідному московському дипломату» у жодному з названих місць не вдалося викликати провокацій. Дивує лиш те, що органи правопорядку не реагували на протиправні георгіївські стрічки й московсько-фашистський символ «Z», які виднілися на деяких учасниках і автомобілях. ●

eprasa.pl c1d0408a72

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті

Працюємо далі – у Кошалінському відділі відбулась звітно-виборча конференція

Новообраним очільником Кошалінського відділу ОУП став дотеперішій голова Роман Білас. Це вже його четверта каденція. Водночас до новообраної управи відділу увійшли перший заступник Володимир Філь, другий заступник Роман Радзівонович, секретар Ігор Янішек, скарбнича Юстина Москалик та члени – Оксана Судин, Надія Пилат, Петро Вуєк та Мирон Дунчак. Звітно-виборча конференція відбулася в Кошаліні 15 березня. Присутній на засіданні голова ОУП Мирослав Скірка підкреслив, що Кошалінський відділ є одним із найактивніших у Польщі. Саме тут регулярно відбуваються важливі для всієї нашої громади заходи та працюють українські школи.

У травні в Перемишлі проходитиме З'їзд ОУП, де буде обрана нова управа організації. Тим часом на місцях триває підготовка до нього. У відділах відбуваються звітно-виборчі конференції, учасники яких підсумовують останні п'ять років діяльності, що охоплює 2019-2024 роки, обирають нові управи. Раніше це було зроблено на рівні гуртків. Так ми стаємо свідками зміни поколінь в багатьох структурах ОУП – лідерів, які ще пам'ятають часи УСКТ та його переформатування в Об'єднання, нині замінюють нові покоління українців, і це є запорукою, що організація розвиватиметься далі. Такі процеси відбуваються й у Кошалінському відділі.

– Зараз спостерігаємо тенденцію появи в структурах організації нових людей, які входять до управ, а з цим є шанс на нову динаміку розвитку Об'єднання. Тому радісно бачити, що в Кошалінському відділі також з'являються нові люди. Отож організація працює, а якщо йдеться про суспільну роботу, то має свій капітал, який варто використати. Події, котрі відбуваються в Кошаліні, засвідчують, що ви маєте престиж, довіру навколишніх, вмієте до себе притягувати людей та переконувати владу у своїх починах, а це гігантський капітал. Нашим капіталом є саме люди й те, що їм вдалося збудувати, бувши активними. Кошалінський відділ став одним з тих, хто зібрав найбільший капітал, тому що є одним з найактивніших відділів. Дякуємо вам, бо ви будуєте теж престиж всієї організації у Польщі. Тому тримаємо за вас кулаки, аби вам все вдавалося, адже ви нам дуже потрібні, – наголосив Мирослав Скірка.

Очільник ОУП подякував чотирьом головам гуртків Об'єднання, що поступилися їхньою дотеперішньою громадською роботою: вже колишньому голові гуртка у Кошаліні Романові Радзівоновичу, попередньому голові колобжезького гуртка Володимирові Качору, Миронові Дунчаку, який надалі головуватиме в Пшецьміні, та заочно Стефанії Терефенко – колишній керівниці гуртка ОУП у Валчі. Слова подяки для Стефанії Терефенко передано новій голові Оксані Судин. Усі дотеперішні очільники пропрацювали на посту ОУП понад двадцять років.

– Нині з перспективи тих років приходять на думку різні заходи, які ми організували на рівні відділу. Тим часом найбільшою подією був Фестиваль української культури, який організовано в Кошаліні 2011 року. А на щодень ритм визначала поточна праця, зокрема активізація нашої місцевої громади та дітей, які приходять до домівки навчатися української мови та релігії. Згодом до нашої

eprasa.pl c1d0408a72

громади долучалися мігранти, котрі приїздили сюди на роботу, потім прийшла війна, а з нею воєнні біженці, яким потрібно було допомагати. Тоді неоціненними стали контакти з місцевою та воєводською владою, – сказав Роман Радзівонович про свою щоденну двадцятилітню громадську роботу.

– В організаціях, які займаються громадською роботою, зміна поколінь є натуральною і потрібною, оскільки менталітет молодого покоління – зовсім інший, ніж наш, тих, хто ще пам'ятає часи УСКТ. Двадцять чи двадцять п'ять років на посту голови гуртка вистачить, треба передати естафету молодшому поколінню, але ми не відмовляємося допомагати та давати поради. Однак тих, хто тебе розумів з покоління ровесників, стає щораз менше, й мусить бути нова форма роботи, бо кожне покоління має теж свої цілі і свою динаміку. Крім того, світові тенденції, а також війна в Україні ставлять нові вимоги, нові форми та нові потреби. Бажаємо тоді, аби молодші колеги знайшли вихід з усіх цих проблем і дочекалися третього покоління діячів, – додав Володимир Качор.

– Я на посту голови гуртка в Пшецьміні понад двадцять років, а оскільки перед нами ювілейний захід, то ще працюватиму. Десять років тому в колі кількох осіб з моєї ініціативи ми почали організовувати в нашій ґміні Польсько-український фестиваль у Пшецьміні. Коли у 2015 році провели захід вперше, то думали, що це буде вогнище, а зараз цей фестиваль є загальнопольським заходом. Завдяки фестивалеві ґміна Колобжеґ налагодила співпрацю з курортним містом Трускавець. На жаль, пандемія та війна призвели до того, що на сьогодні контакти зупинені, але, коли війна закінчиться, ми знову налагодимо наші відносини. Тож уже зараз запрошуємо 16 серпня на ювілейний X Польсько-український фестиваль у Пшецьміні – нашу флагманську подію, – розповів Мирон Дунчак.

У плані роботи Кошалінського відділу ОУП на 2025 рік – циклічні заходи, організовані управою, як-от Фестиваль українських дитячих ансамблів, Перегляд українського кіно чи Зустріч культур, а також заходи, проведені місцевими гуртками: Польсько-український фестиваль у Пшецьміні або Польсько-українське колядування у Білому Борі.

– Останні три роки були дуже інтенсивними для всіх гуртків та відділу, бо нам довелося організувати допомогу для України, що воює. Ми у співпраці з місцевим самоврядуванням Кошаліна, Колобжеґу, Щецінка та інших міст надали підтримку, яка мала велике значення для воїнів і мирного населення, котрі перебувають у потребі, а також для воєнних біженців, які прибули до нашого краю. Протягом цих років ми реалізували багато циклічних проєктів, що об'єднують нашу громаду та на яких буває теж тисячі поляків. А останнім часом ремонтували домівку. Хочемо, аби там зустрічалися українці з України та наша спільнота. Далі перед нами – допомога Україні, активізація українського середовища, промоція українських шкіл у Білому Борі, збільшення кількості членів ОУП та перезапуск деяких гуртків. Це тільки деякі наші пріоритети, – повідомив новообраний голова Кошалінського відділу Роман Білас.

Нині організація стоїть перед необхідністю працювати за рахунок інших джерел фінансування, окрім державних. Потрібно теж задуматися, як залучити до структур організації громадян України, які внаслідок війни опинилися у Польщі. А чи не найбільшим викликом залишається війна в Україні та потреба ще більшого залучення нашої громади у процес організації допомоги. Це все можна зробити, тільки будучи разом. На З'їзд ОУП у Перемишлі, де буде обговорено виклики, перед якими стоїть організація, від Кошалінського відділу обрано вісьмох делегатів: Юстину Москалик, Андрія Дрозда, Романа Біласа, Дарію Антошко, Романа Радзівоновича, Оксану Судин, Ірину Оринич та Володимира Філя. ●

Мирослав Скірка висловлює подяку Роману Радзівоновичу

Подяка і вітання Володимиру Качору

Подяка за роботу Мирону Дунчаку

eprasa.pl c1d0408a72

ГРОМАДА

Оксана ЗАТОРСЬКА
Фото надано авторкою статті

«Ми є там, де ми є. Хочеш ватри – будь вогнем…»

9 та 16 березня 2025 року в Пєнєнжні й Ельблонзі відбулися концерти, присвячені 211-й річниці від дня народження Тараса Шевченка.

Хор з Пєнєнжна. Автор фото Павло Мачуга

На самому початку хочу поділитися особистим спогадом. Пам'ятаю Анну Кертичак (1919-2013) – колишню акторку театру при читальні «Просвіта» у Вербиці. Вона згодом жила в Ґлембоцьку, на Браневщині. Анна Кертичак знала напам'ять чи не всього «Кобзаря». Дивовижним для мене було, як можна запам'ятати так багато віршів. Вона з глибини серця промовляла, що поезія Шевченка – це про нас, про все, що ми переживали й переживаємо. Також із гордістю казала, що виступати на сцені – щось елітарне, виняткове. Її не треба було намовляти до участі в концертах, як інколи буває зараз… Приклад передається з покоління в покоління. Згадаймо, що Мирон Кертичак (1955-2006), багатолітній харизматичний голова ОУП в Польщі у 1996-2006 роках, є її сином. Мирон, бувши ще студентом в Ґданську, організував молодіжний «Ярмарок» – ініціативу, яка триває дотепер, гуртуючи українську молодь. Зараз, коли я стала більш свідома, розумію цінність і силу поезії Кобзаря. Вона здатна формувати еліту нашого народу.

Готуючи цю статтю, в родинному архіві знайшла цікаву фотографію українського хору з Пєнєнжна. Світлина кінця 50-х років XX століття, коли наші люди тут, на засланні, почали організовувати перші шевченківські концерти. Вона показує, що ми вже тоді, у такий скрутний час, збиралися, співали. На фото – керівниця хору Тетяна Ринковська (1926-2001), родом із села Кривоверба, що на Підляшші. Вона талановита україністка та одна з перших ініціаторів культурного життя на Вармії. Поруч неї – одягнуті в оригінальні вишивані сорочки, гарні й горді хлопці та дівчата, народжені у 30-х роках минулого століття – діти війни, переселення. Як виявилося, переважно це діди й бабусі тих, хто організував цьогорічні шевченківські роковини в Пєнєнжні та Ельблонзі.

Сьогоднішні політичні обставини, на жаль, повертають думками у ті часи. Часи, коли видатний культуролог та сенатор Богдан Лепкий у вирішальний, трагічний 1939 рік, промовляючи в польському Сенаті, звернувся до питання України та українства в Польщі. Уже тоді він наголошував на проблемі «комплексу недооцінювання», з яким українці стикалися не лише тоді, але теж сьогодні. Відбувається це як у повсякденному житті, так і у медійному просторі, що особливо небезпечно.

«Не завжди вважають нас повноцінним народом, (...) часом трактують як людський матеріал, що його можна вільно формувати», – говорив Лепкий. Таке ставлення призводить до асиміляції та втрати національної ідентичності, – пояснював вчений. Щоб цьому запобігти, нам потрібно плекати власну свідомість, знати історію своєї держави та родини, адже саме це формує нашу самооцінку, наші цінності. Вони своєю чергою стають не лише фундаментом творення особистості, а й основою сильної, самодостатньої держави.

Богдан Лепкий у згаданій тут промові, яка увійшла до історії під назвою «Велика традиція українського народу не дасть йому загинути», нагадує про минуле України, її багатство й світове значення, починаючи від давніх середньовічних часів. Наша територія є місцем, де перетиналися дві найбільші європейські та християнські цивілізації – Візантія і Рим, що гармонійно синтезувалися. Україна, перебуваючи під їхнім впливом, не відкидала своєї культури, і це творило її винятковість. Цей унікальний дух високо цінували на західноєвропейській арені. Доказом є численні архітектурні, сакральні та літературні пам'ятки, а також зв'язки з тодішніми імперіями.

Нагадаймо, що мудрість Богдана Лепкого сформувалася на текстах Тараса Шевченка, якого він читав, досліджував та перекладав на польську мову. Шевченко, видатний син епохи романтизму, що сприяла формуванню національної ідентичності, у своїх творах не лише нагадував про історію козацтва, але й аналізував, показував проблеми народу, якому століттями відбирали гідність. Він на-

eprasa.pl c1d0408a72

магався відродити цю гідність і пробудити національну свідомість. На початку XX століття, коли Україна ще не мала своєї держави, його слово єднало українців. Його твори входили до обов'язкового канону літератури «Просвіти», що потужно діяла в Галичині, зокрема завдяки зусиллям Лепкого. Особливо – у селах, з яких згодом було переселено українців. «Просвіта» формувала національний дух, а насамперед давала розуміння цінності того, ким ми є. І Анна Кертичак, і Тетяна Ринковська, і хористи з Пєнєнжна є нащадками цієї потужної культурної роботи.

Під час акції «Вісла» наші люди везли з собою «Кобзар», що на чужині підтримував та об'єднував розкиданих та відірваних від коріння. Перша культурна діяльність на так званих «відзисканих землях», яка об'єднувала переселенців, – це шевченківські вечори. Співаючи пісні Тараса, декламуючи його поеми, люди пускали коріння на новому ґрунті, не забуваючи, хто вони є. Минуло майже 80 років, і ми, українці в Польщі, уже в четвертому-п'ятому поколінні, які успадкували багатство культури та пропрацювали досвід поневірянь, можемо стати прикладом і підтримкою для українських біженців, що потерпають від російсько-української війни. Вони зараз, так само як і ми колись, потребують духовного зміцнення. Ми можемо поділитися з ними своїм досвідом, тим, що маємо церкви й домівки.

Шевченко об'єднує українців усього світу вже три століття, а його багатогранні твори залишаються актуальними. 9 березня 2025 року в церкві у Пєнєнжні відбувся Шевченківський концерт, під час якого хор виконував не лише твори Кобзаря. Прозвучали також патріотичні та повстанські пісні, котрі оживили пам'ять про героїчні сторінки української історії. Ці мелодії нагадали присутнім, що боротьба за свободу – це спадщина багатьох поколінь. Слово взяла Стефанія Лихолат – багаторічна вчителька української мови в Пйотровцю. Вона говорила про Шевченка, що своїм словом пробуджував націю, зміцнював її дух та гуртував у найважчі часи. Галина Стехнач-Бусько, довголітня і віддана голова гуртка ОУП у Пєнєнжні, вручила Владиславу та Стефанії Лихолатам грамоту й подяку від 80-ї десантно-штурмової бригади за допомогу та патріотичну позицію.

На заклик Стефанії Рацької розпочався збір коштів на підтримку українських військових, котрі боронять як Україну, так і мир у Європі. У результаті було зібрано значні кошти, які передали волонтеру Юрію Величку. Він возить гуманітарну допомогу безпосередньо війську на фронт, підтверджуючи важливість кожного внеску в спільну справу.

Завершився концерт урочистим виконанням «Боже великий, єдиний» та «Ще не вмерла України», що об'єднали всіх присутніх у спільній молитві та вірі у перемогу. Після заходу учасники зібралися за спільною трапезою, яку підготували господині, котрі знають, як важливо сісти разом за столом. Ісус Христос живив не лише словом, але теж хлібом і рибою. Спільне частування зміцнює міжлюдські контакти, дає усвідомлення, що ми – як одна родина. Спільнота спілкувалася, ділилася думками про майбутнє та важливість таких зустрічей для збереження української культури й самоідентичності. Це була не просто культурна подія, а акт єднання, що додав сили та віри в нашу спільну справу.

16 березня 2025 року в Ельблонзі діти з України разом із нащадками переселенців підготували мистецьку програму, присвячену Тарасу Шевченку. Це були учні, які відвідують пункт навчання української мови в Ельблонзі, де вчителює Ольга Грибек, та суботню школу, створену батьками з України, що прибули сюди у 2022 році внаслідок війни. Оксана Карпенко й Світлана Терех відчули велику

Діти з Ельблонґа під час виступу. Авторка фото Світлана Терех

потребу передати своїм дітям українську мову, культуру та національну свідомість. Вони безкорисливо, наполегливо щотижня організовують заняття, які дають знання, сприяють інтеграції. Діти спілкуються між собою українською, підтримують одне одного та здобувають нові знайомства.

Того дня був присутній Юрій Величко, який спільно з Петром Пушкарем представив ельблонжанам фотозвіт із передової. Фотографії показували умови, в яких живуть і воюють наші військові, а також скільки квіту нації забрала війна. Після розповідей волонтерів голова гуртка ОУП в Ельблонзі Андрій Шмігельський та голова відділу ОУП в Ельблонзі Мирослав Притула оголосили два збори коштів: для фонду «Добрий брат» в Осєку, який проводить лікування і реабілітацію поранених військових, а також на суботню школу, котрій необхідні кошти для освітньої діяльності.

Чому підтримка таких ініціатив важлива? Результатом цієї роботи стали мистецькі програми, які діти презентують в ельблонзькому театрі під час «Дитячого фестивалю української культури», та такі вечори, як згаданий Шевченківський концерт. Ми інвестуємо у дітей – наше майбутнє, засіваємо в них український дух, формуємо їхню національну свідомість і долаємо «комплекс недооцінювання», про який писав Богдан Лепкий. Об'єднання дає нам силу як спільноті: ми починаємо знову бути однодумцями, шанувати себе і цінувати нашу культуру, яка своїм багатством та красою протистоїть брехні й атакам на нас як українців.

Отець Євген Гаврилишин у Пєнєнжні виголосив слова, які глибоко запали в серця: «Ми є там, де ми є. Хочеш ватри – будь вогнем». Вони нагадують про силу духу та відповідальність кожного за свою долю. Якщо прагнеш змін, якщо хочеш світла та натхнення – сам стань їхнім джерелом. Не варто чекати, що хтось інший зробить це за тебе. Події, котрі відбулись у Пєнєнжні й Ельблонзі, є свідченням того, що ми стаємо вогнем, який запалює інших. Вони демонструють наскільки сильною є потреба людей бути разом, будувати спільноту – не тільки там, де проживаємо, але й між кожним із нас, як одне ціле. ●

eprasa.pl c1d0408a72

Історичний календар

БЕРЕЗЕНЬ

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО
Фото з Вікіпедії

11 березня 1895 р. у селі Мельники Чигиринського району (Черкаська область) в сім'ї селянина Степана Чучупака та Оксани Лівицької, дочки дяка, народився Василь Чучупак, Головний отаман Холодного Яру. В родині Чучупаків було п'ять синів: Петро, Орест, Василь, Олекса і Дем'ян. Батьки були неписьменними, але всім синам спромоглися дати освіту. Василь закінчив І Київське двокласне училище, після чого вчителював у селі Тимошівка Кам'янського району.

З початком І Світової війни братів Чучупаків мобілізували до російської армії, розкинувши по різних фронтах. Василь в чині прапорщика воював на Білоруському фронті, Петро – на румунському, Олекса – в Петрограді. Орест у 1915 році загинув під Краковом. Після лютневої революції 1917 року брати повертаються додому. Василь вчителює в селах Пляківка та Ревівка Кам'янського району.

У ті часи селяни потерпали від постійних нападів більшовиків, німецьких військ і місцевих озброєних загонів, які грабували як церкви та монастирі, так і простих селян. На прохання ігумені Мотронинського монастиря наприкінці 1918 року Олекса Чучупак створює загін самооборони. До першого загону увійшло 22 бійця із села Мельники для захисту самого монастиря від пограбування. Але з часом виникла потреба в більшій бойовій одиниці. За справу береться Василь Чучупак, який кинув клич по всіх навколишніх селах і хуторах. 10-12 квітня 1919 року в Медведівці проходить повітовий з'їзд Військової ради, де на порядку денному одним з питань стоїть протидія більшовицькому «воєнному комунізму». Василя Чучупака обирають Медведівським курінним і старшим повстанського руху.

Невдовзі відділ самооборони переріс у полк гайдамаків Холодного Яру, який підняв повстання за самостійність проти комуни. Штаб полку гайдамаків очолив Петро Чучупак, який повернувся з Києва. Петрова дружина Ганна пошила чорний прапор повстанців, на якому срібними нитками вишила слова «Воля України або смерть». Загалом полк налічував біля 400 багнетів. Вітанням між холодноярівцями було гасло «Слава Україні!». Про збір та небезпеку сповіщував дзвін Мотронинського монастиря.

У склад Холодноярської організації входили села і хутори, розташовані безпосередньо на території Холодного Яру та навколо нього. Керівництво Холодноярської організації визнавали й прибережні села вгору по Дніпру до Черкас і чигиринські села, що розкинулися на берегах Тясмина. Осібно трималися села, які перебували під впливом суботівського отамана Свирида Коцура, засновника Чигиринської республіки і опонента Василя Чучупака. Лише після загибелі Коцура у квітні 1920 року ці населені пункти приєдналися до Холодноярської організації.

На початку літа 1919 року холодноярівці підтримали повстання отамана Никифора Григор'єва проти московської комуни і ЧК. Оголосивши мобілізацію, Василь Чучупак зібрав для боротьби за самостійну Україну понад 4000 селян, взявши під контроль значну частину Черкащини. Деякий час підпорядковувався отаману Херсонщини і Катеринославщини Андрію Гулому-Гуленку, який у листопаді 1919 року прибув до Холодного Яру.

На початку 1920 року Полк гайдамаків Холодного Яру діяв спільно з червоноармійцями проти Добровольчої армії генерала Денікіна. У січні 1920 року, після звільнення від деніківців Черкас, Василю Чучупаку запропонували влитися зі своїм полком до лав Червоної армії. Однак він відповів, що йому з «совітами» не по дорозі: «Ми – вільні гайдамаки. Є в нас вільна ненька – Україна й ми, її рідні сини, повинні битися зо всіма, хто простягне до неї руку».

У лютому 1920 року Полк гайдамаків Холодного Яру разом з Дієвою Армією УНР брав участь в операціях Першого Зимового походу. Холодноярський полк значно побив армію Будьоного, яка виявилася неготовою до партизанської тактики козаків із раптовими нападами. В боях холодноярці здобули багато трофеїв: зброю, коней, бойові тачанки. Коли частини армії УНР рушили з Холодного Яру на південь, Василь Чучупак лишився і розпочав підготовку до повстання проти червоних.

На жаль, чекісти на той час почали таємну операцію з ліквідації керівного складу Холодноярської організації. Їм вдалося дізнатися, де готується нарада отаманів та керівників штабу, і влаштувати там засідку. За переказами свідків, Василь Чучупак встиг скочити на коня і вирватися з оточення, але його кобила почула іржання чекістського коня, зупинилася і розвернулася в той бік. Не бажаючи здаватися живим, Василь Чучупак крикнув «Готуй нових борців, Холодний Яре!» і пустив собі кулю в скроню. Начальник штабу Холодного Яру Петро Чучупак і боровицький отаман Петро Солонько були схоплені живими і пізніше страчені у застінках ЧК.

Чигиринський дослідник Олександр Солодар розшукав документ про загибель Головного отамана Холодного Яру Василя Чучупака, який засвідчив, що це сталося 19 лютого 1920 року. В операції брали участь червоноармійці 63-го Гороховецького полку. 21 лютого воєнком полку передав тіло священнику Покровської церкви села Мельники Михайлу Лебедовичу, і того ж дня тіло отамана поховали на сільському цвинтарі.

Холодноярська організація протрималася до 1923 року.

13 березня (1 березня) 1885 р. в селищі Долинське (нині місто в Кіровоградській області) народився Ольгерд Іполит Бочковський, видатний соціолог, публіцист, політичний діяч, один із засновників української націології.

Його родина була мультинаціональною: батько – поляк, мати – литовка, тому він отримав подвійне польсько-литовське ім'я. Виховувався в польському дусі, був хрещений за римо-католицьким обрядом. Навчався спочатку в Катеринославі (нині Дніпро), згодом у земському реальному училищі в Єлисаветграді (нині Кропивницький), куди перевели на службу батька,

eprasa.pl c1d0408a72

урядовця залізничних доріг. Через брак грошей Бочковський з 6-го класу займався репетиторством. За успіхи в навчанні його було звільнено від оплати.

У 1903 році, після відмінного закінчення училища, Бочковський вирушає до Петербургу, де одночасно навчається в Імператорському лісовому інституті та Санкт-Петербурзькому політехнічному інституті.

У 1905 році, враховуючи турбулентність революційної атмосфери в країні, зростання революційної напруги всередині суспільства, а також боячись потенційного арешту, вирішує вирушити до Парижу. Проте наприкінці 1905-го дістається Кракова, а на початку 1906 року приїздить до Праги, з якою й пов'язує своє майбутнє життя.

Протягом 1906-1909 років він відвідував студії та лекції на філософському факультеті Карлового університету. Свою наукову кар'єру Ольгерд Іполит Бочковський розпочав з публіцистичної та журналістської діяльності, що на довгі роки стала його стабільним заробітком. Статті автора виходили у чеських журналах, в яких висвітлювалося зокрема й українське питання. З українських видань цього ж періоду був кореспондентом київської газети «Рада» та львівського часопису «Економіст», співпрацював з російськими та польськими виданнями. У 1913 році готував матеріали для московського журналу «Украинская жизнь», який редагував Симон Петлюра.

Дебют Ольгерда Іполита Бочковського як дослідника національного питання відбувся в 1910 році, коли побачила світ його праця чеською мовою «Українське питання». На його становлення як науковця вплинуло особисте знайомство в 1908-му з майбутнім першим президентом Чехословаччини Томашем Гаррігом Масариком. Також неабиякий вплив мав Михайло Коцюбинський, від його творів Ольгерд Іполит «українізувався». Вихований в польському дусі, він почав ідентифікувати себе українцем та перейшов на українську мову спілкування.

У 1920-х роках вчений активно працював над створенням наукової теорії нації, заклавши основи нового напряму досліджень – націології.

З 1919 по 1922 рік Бочковський працює в Надзвичайній дипломатичній місії УНР у Празі, займаючись видавничим проєктом «Пізнаймо Україну». В рамках проєкту видавалися невеличкі науково-інформаційні брошури про українські землі, їхню історію та культуру. З 1924 року працює на посаді доцента кафедри соціології та теорії нації в Українській господарській академії в Подебрадах, а в 1934 році очолює Товариство прихильників Української господарської академії. Після закриття цього навчального закладу в 1935 році продовжував працювати в Українському технічно-господарському інституті.

У період Голодомору Бочковський увійшов до керівного складу Громадського комітету порятунку України в Празі, пізніше очоливши його.

Наприкінці 30-х років він довго боровся з тяжкою хворобою – лейкемією, від якої і помер 9 листопада 1939 року в Празі.

21 березня 1870 р. – 155 років тому у селі Брониці біля Могилева-Подільського народився Олександр Лотоцький, громадсько-політичний діяч, письменник і публіцист, знаний історик церкви і церковного права, дипломат, генеральний писар Генерального Секретаріату України та міністр сповідань в уряді часів гетьмана Скоропадського.

Походив з родини православного священника Гната Лотоцького. Навчався у Подільській духовній семінарії в Кам'янці, де дозволялося навчання українською на І курсі. У 1889 році, будучи учнем 5-го класу семінарії, Олександр змушений покинути Кам'янець і переїхати до Грузії, де в Тифліській семінарії викладав його старший брат Віктор, бо останній почав втрачати зір і попросив про допомогу. У Грузії Олександр зблизився з патріотично налаштованою молоддю, почав перекладати українською мовою поезії Акакія Церетелі та Іллі Чавчавадзе.

Влітку 1890 року Олександр перевівся до Київської семінарії, закінчив Київську духовну академію. Перші спроби наукових досліджень проводив під керівництвом Володимира Антоновича й Михайла Грушевського. Отримав ступінь кандидата богослов'я, але рада академії вирішила не допускати його до педагогічної діяльності, як «неблагонадійного українофіла». Тому довелося влаштуватися на роботу до Київської палати державного контролю та освоювати нову для себе царину – економіку й фінанси.

У Києві Лотоцький потоваришував із Сергієм Єфремовим, Василем Доманицьким, Дмитром Дорошенком та іншими представниками українських кіл. Пізніше він стає одним із засновників видавництва «Вік», яке популяризувало українське слово. Спочатку видавалися окремі брошури-«метелики», згодом були підготовлені два томи творів Нечуя-Левицького та три томи праць Олександра Кониського. Була задумана ціла серія українських класиків – «Українська бібліотека». Вийшов збірник вибраних творів українських поетів під назвою «Вік», з портретами та короткими біографіями авторів. Також Лотоцький був членом Товариства українських поступовців.

Працював у Департаменті кредитового контролю у Санкт-Петербурзі. Він сприяв виданню україномовного Євангелія, «пробив» повне видання «Кобзаря» та рішення Російської академії наук «Об отмене стеснения малорусского печатного слова».

У 1917-му Лотоцький став одним із організаторів Української Національної Ради у Петрограді. Але вже в травні він повернувся до Києва і невдовзі був обраний генеральним писарем Генерального Секретаріату України. В уряді часів Скоропадського був міністром сповідань, займався справами становлення Української автокефальної церкви.

У 1919-1920 роках Олександр Лотоцький жив у Туреччині, де очолював дипломатичну місію УНР. Після Стамбула Лотоцький емігрував до Відня, пізніше жив у Празі та Варшаві, викладав в Українському вільному університеті у Празі, був засновником і директором Українського наукового інституту у Варшаві. Як фахівець історії церкви, викладав у Варшавському університеті.

У 1927-1930 роках Олександр Лотоцький був міністром внутрішніх справ уряду УНР в екзилі, брав участь у церковно-громадському житті українців як в еміграції, так і на Західній Україні, сприяв налагодженню українсько-польського діалогу.

Олександр Лотоцький став свідком початку І Світової війни та боїв за Варшаву. Під час обстрілу загорівся дах його будинку. Рятуючи свій архів, учений застудився, хвороба переросла у запалення легенів. 22 жовтня 1939 року Олександра Лотоцького не стало.

Був похований у Варшаві на православному цвинтарі. Пізніше син Борис перепоховав його останки на цвинтарі Святого Андрія в Саут-Баунд-Брук (штат Нью-Джерсі, США).

eprasa.pl c1d0408a72

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

І шумить і гуде – на Яворі вежа буде?

В лютім преса и інтернетны мережы почали шуміти о тім, же в Висовій на Яворі збудуют туристичну вежу видокову. Наталія Малецка-Новак бесідує аджи, же юж: *позволіня на будову выдало Повітове староство в Ґорлицях* (*Видокова вежа на Св. Горі Явір? Церковны власти рішучо проти* – https://www.lem.fm/vidokova-vezha-na-sv-hori-yavir-tserkovny-vlasti-rishucho-proti/). Не пише, коли од Староства дістали згоду на будову сесой вежы, але з іншых джерел знаме, же проєкт, котрого она єст частком, завершеный має быти найпізнішше 30 вересня 2027 р., а роботы зачати треба 1 жовтня 2025 р. Адже гнет, але кус часу ищы маме, хыбаль сесы посьлідні «пят минут перед дванастом».

Візуалізація вежі на горі Явір. Скріншот з презентації проєкту на сайті ґміни Ропа

З допису, на котрий єм ся покликал, довідуєме ся, же єпископы обох нашых Церков – діючых на Лемковині и молящых ся на Яворі – не сут за творіньом того роду магнесу притігаючого люди на сесу гору. Головным інвестором трансграничного проєкта сут польскы и словацкы Державны лісы, по польскій стороні Надлісництво Лося, котре хоче поставити вежу видокову на «своім» ґрунті. Явірска єст лем кавальчыком того проєкта, цілий коштувати має 4 994 437,87 євро. Додам, же вежы видоковы станути мают ищы в Тиличы на верху Шубениця и на Маластівскій Маґурі – єй збудувати мают за грошы з іншого проєкта.

Думам, же за пізно ищы не єст, хоц автори того великого, трансграничного проєкта записали, же заувагы могли сме вносити лем до 31 грудня 2024 р. Барз мало дали нам часу, но бо зиґар тыкал лем од 17 грудня. Хыбал не мушу додавати, же был то барз горячый передріздвяный час, але мус доповісти, же можніст внесеня позитивных ци неґативных зауваг оголошено лем на сайті Надлісництва. Загальнодоступный єст, але хто на нього входит. Надлісництво сполныло вымогы формальны, проєкт має быти оголошеный в загальнодоступных мас-медіях (а сайт єст чымси такым) и одданий до оцінкы суспільства. Думам, же такый а не іншый спосіб оголошыня проєкта и сес, а не іншый часу на збераня зауваг до нього выбрано не выпадково. Товды люде мают мало часу на думаня, адже будівничы вежы надіяли ся, же якраз в тім часі нихто не буде протестувал. Консультациі вымаганы правом были? Были, адже одфайкувано іх. Правдоподібно якыси представникы Лемків (в тім священникы обох нашых Церков) были в Лоси в Надлісництві, адже ведучы проєкт в паперях могли одфайкувати си, же консультациі зо суспільством были. Кєд так, то проєкт може перейти на выщый щабель урядовой драбины. Лем же мы сме ищы ничого не одфайкували, відоміст о будові явірской вежы видоковой аж в лютім хпала на нас як грім з ясного неба.

Треба признати, же зьвіданя до суспільства Надлісництво мало інтересны. Цікави были, што думаме о будові вежы на Яворі: *Jak oceniają Państwo pomysł budowy wieży widokowej w Wysowej-Zdroju? Czy uważają Państwo, że taki punkt widokowy będzie atrakcyjny dla turystów i korzystny dla rozwoju miejscowości*? Ба, аджы давали можливіст дописаня дачого нам дорогого: *W jaki sposób dziedzictwo kulturowe regionu należy uwzględnić w wyglądzie oraz w drobnej infrastrukturze? Jakie dodatkowe usługi lub udogodnienia chciałbyś, aby zostały wprowadzone wokół wieży, aby poprawić komfort turystów i mieszkańców?* Зьвіданя сесы находят ся на 12 сляйді презентациі выкористаной Надлісництвом 23 грудня 2024 р. на вебінарі (найдете єй на сайті Надлісництва Лосє). Ци нашы представникы на стрічы з лісничым додали дашто од себе? Того не знаме, бо аджи священникы пары з ґамбы не пустили, хоц коляда давала ім змогу до бесіды о строіню вежы на Яворі. Ци вшытко пропало? Єст юж прецін марец 2025 р., а на заувагы Надлісництво ждало лем до 31 грудня 2024 р.

Не думам, жебы 1 жовтня дашто зачынали творити,

eprasa.pl c1d0408a72

но бо хто в Бескыдах на осін зачынат земны роботы. В нас часом за ніч и пів метра сьнігу накурит, так было з 13 на 14 жовтня 2009 р.

Неєден Лемко, для котрого Явір явыт ся Святым Місцьом, довго розважал, што можеме зыскати завдякы будові вежы. Задумували сме ся, ци не є дачого доброго в думці будовы сесой вежы и для нас, ци дашто промавлят за тым, жебы была ту на Яворі. Дішли сме до высновку, же, смотрячы на гору Явір през призмат молитвы, голосно мусиме речы, же більше принесе нам мінусів ниж плюсів. Хоц бы вежа притігала веце люди (в што декотры сумнівают ся), то для більшости стріча з тым місцьом не буде мати молитовного характеру. Быти може грішника дакого Явір наверне на добру дорогу, але на сесу гору за ради вежы выйде більше люди такых, котры не пошануют ничого, што для нас явит ся Святым (ани греко-католицкой каплиці, ани новобудуваной православной церкви). Для більшости люди, идучых на сесу гору головно лем за ради вежы, місце освячене присутністьом Богородиці не буде святым. Не єст ним и тепер, кєд засьмічают Святе Місце всяком всячыном, недостойном для того Місця. Для идучых на Явір лем за ради Конфедератів наша каплиця и церков буде лем лемківскым ци русиньскым храмом (а можут мати іх и за рускы, адже російскы). Неєден повяже нас и нашы храми з москалями, з котрыма Конфедераты бороли ся на нашій землі о вільну Польщу. Не выдумую, през Поляків рускє вязане єст з москальскым, зато на знак простеста на етикєті перогів рускых по 22 лютім 2022 р. вымазували з назвы прикметник, а на інтернетнім сайті єдну знимку підписано так: *Albo Ruskie we wsi, albo Wysowa wzięła sprawy w swoje ręce…*

Кости Конфедератів на Яворі лежат од 1770 р., та Лемкы жыют ту довше. Зрештом, місця, на котрім Богородиця од 21 вересня 1925 р. обявляла ся Фіриі Демянчик, не можна ставляти на єдній шали з земльом, на котрій Конфедераты бороли ся з москалями. Хоц тото, же до явірской каменистой землі зложено косты тых, котры оддали жытя за вільну Польщу, не значыт, же вільно нам іх демонізувати. Святима не были, але чортами тіж ні. Нихто не може заперечыти, же кєд были в Высовій, згоріла церков. Хыляк тіж вшыткого не выдумал, што

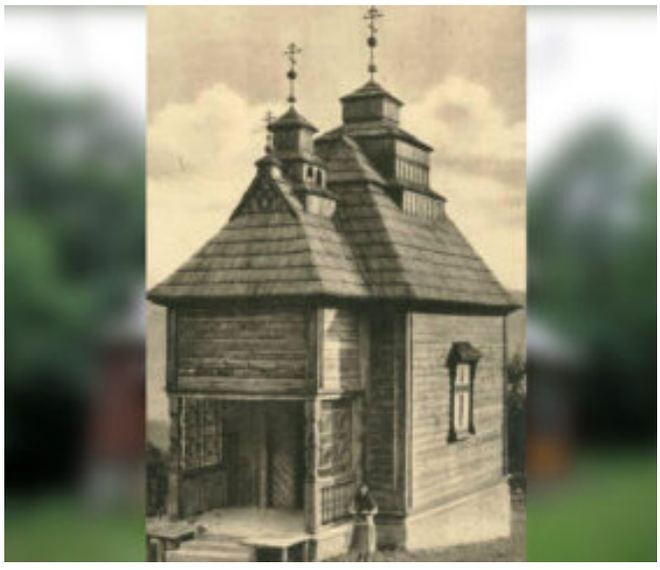

Фото з сайту cerkiew.eu

Фото з сайту Об'єднання лемків

написал в «Шубеничнім верху». За тым, же чортами не были, промавлят тото, што Юзеф Бєжиньскі в обозі под Мушинком 20 марця 1769 р. не припадково в універсалі записал: *Ponieważ w teraźniejszym Ojczyźnie zamieszaniu* ***ludzie roznego stanu i kondycyi pod imieniem konfederacyi zebrawszy się w jedno kupami najeżdżają*** *miasta, dwory, wsie i ludzi stanu różnego uciemiężają, po dworach napastują i wielkie czynią ekstorsyje i rabunki,* ***takowe tedy niegodziwe czynności różnie różni regulują do konfederatów, co to jest z ujmą sławy i honoru rycerstwa wiary świętej i wolności broniącego, zaczem, aby w tym czasie krytycznym można rozeznać ludzi uczciwych od hultajów, pozwalam i nakazuję wszystkim in genere (bez wyjątku), ażeby, gdy któren przyjdzie lub przyjedzie, a rekwirowany nie pokaże ordynansu od Komendy konfederackiej pieczęcią i orłem stwierdzonego, takowego hultaja i mieszającego publiczne bezpieczeństwo, chwytano i wiązano i do najbliższej konfederacyi związanego odsyłano***[1]. Ба, він не лем записал сесе в документі, кєд довідал ся, же 22 марця 1769 р. суд мерови Тилича Piotrowi Woycickiemu (*który wspólnie z Tomaszem Mieniowskim i Stanisławem przechrztą, podając się za konfederatów grasowali po wioskach Łomnica, Szczawnik i Jastrzębik, czyniąc wiele szkód*) наказал на площы рынку Тилича при каральным стовпі (pręgierzu) задати 200 ударів прутами, сес вожд Конфедератів його кару наказал збільшыти до 400 ударів. Боронил не лем добре мено Конфедератів, але и майно Русинів, жиющих не лем в Щавнику и Астрябику. Він в документі виданім 29 марця 1769 р. Ґабольтові пише не лем о збільшыню кары, а жадат од мера Тилича Пйотра Войціцкєґо зложыня писемной присягы, же: *do Prześwietnej Konfederacyji nie będzie się przypisywał i Konfederatem nazywał, ieżeliby zaś nie był przez kogo ręczony nie ma być wypuszczony.*[2] Адже вожджа Конфедератів ани писемна присяга не задаваляла, хотіл, жебы дахто важный в Тиличы заручыл за нього.

Думам, же могылу конфедерацку (на Яворі найдете єй кус вышше над будуваном православном церквом) поважати треба, але вежу най збудуют деси інде. О хоц бы в Ізбах, де дуже довше бывал Казимір Пулаский. ●

1. A. Wasiak, *DZIAŁALNOŚĆ MAŁOPOLSKIEGO OŚRODKA KONFEDERACKIEGO W OBOZIE POD MUSZYNKĄ* [в:] Rocznik Sądecki T. X-XI R. 1969/1970 c. 298-299.

2. J. Cisek, *650 lat Tylicza dawnego Miastka*, Tylicz 2012, c. 82.

eprasa.pl c1d0408a72

З глибоким жалем
сповіщаємо,
що 9 лютого 2025 року
в Торонто
відійшов до вічності
видатний громадський діяч

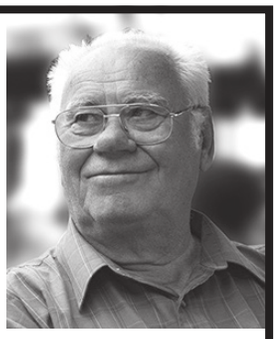

бл.п. Ярослав Стех

Ярослав Стех народився 28 лютого 1932 року в селі Вілька-Вербицька Томашівського повіту (село було знищене в червні 1947 року під час акції «Вісла»). Дитинство провів у містечку Угнів, де ходив до початкової школи.

Після акції «Вісла» сім'я опинилася в селі Лельково на Ольштинщині. Після закінчення середньої школи у Вроцлаві Ярослав короткий час вчився у Вищій рільничій школі в Ольштині, а у 1957-му продовжив навчання на філологічному факультеті Національного університету ім. Т. Г. Шевченка в Києві, з якого був виключений у 1960 році за патріотичну (антирадянську) діяльність. Вищу освіту отримав у 1989-му в Українському вільному університеті в Мюнхені.

У 1959 році одружився зі своєю землячкою Анізією Путько. Виростили двох синів – Ігоря та Марка і дочку Адріанну.

З 1961 по 1981 роки сім'я проживала в Перемишлі, беручи активну участь в культурному та громадському житті української спільноти. Ярослав займався теж підприємницькою діяльністю. У 1982 році сім'я емігрувала до Канади. В Торонто, де оселилися, в них народилося четверо онуків і п'ятеро правнуків.

В Торонто Ярослав теж активно включився в українське громадське життя. Викладав українську літературу та історію на курсах українознавства, виховуючи наступні покоління свідомих українців в Канаді. Дописував до місцевої преси, брав участь у маніфестаціях і культурних подіях. Слухав українські радіопрограми та телепередачі, дописував до їхніх редакцій. Надалі спостерігав за українським життям у Польщі, а особливо в Перемишлі, до якого часто приїжджав і з яким підтримував тісні зв'язки.

Будучи на пенсії, Ярослав активно займався письменництвом. Писав про історію, культуру, літературу України. Його найбільш вагомий внесок в українську справу – тритомне видання «Пропам'ятна книга українських діячів Перемищини», в якій широко описав українське життя на цій території у XIX та XX століттях. Часто відвідував Україну. Любив перебувати в таких містах, як Львів, Тернопіль, Київ, але також і в Угневі, Зарваниці, Гошеві чи Крехові. Його останнім бажанням було спочити в улюбленому Перемишлі.

Це велика втрата для української громади Перемишля, Торонто та всіх місць, де Ярослав Стех проявляв свою активність.

Єднаємось у скорботі з Його Дружиною Анізією та Дітьми з їхніми Родинами.

Вічна Йому пам'ять!

Друзі з Перемишля

Управа Кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі, Дирекція Загальноосвітнього ліцею ім. Т. Шевченка у Білому Борі, Управа фонду ДЕКА, яка веде Початкову школу ім. Т. Шевченка в Білому Борі, запрошують на

VI УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ТАБІР,

який відбудеться
28 червня – 6 липня 2025 року (9 днів)
в Білому Борі

Організатори забезпечують:
- нічліги та харчування (сніданки, обіди, вечері)
- опіку інструкторів
- добрі умови
- екскурсії – поїздки до озера і моря
- спортивні змагання
- навчання українських пісень
- та інші атракції.

Приймаємо зголошення дітей від III до VIII класу початкової школи.
Кількість місць обмежена.
Контакт і зголошення – домівка ОУП в Кошаліні:
тел. 94 342 64 70 або 503 005 378,
електронна адреса:
zup_koszalin@wp.pl
biuro@admedia-consulting.pl

Запрошуємо!

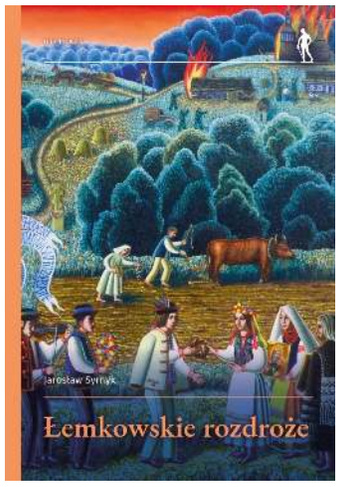

Рекомендуємо придбати книгу професора історії та працівника Інституту етнології та культурної антропології Вроцлавського університету Ярослава Сирника – «Лемківські перехрестя».

У своїй книзі професор взявся за кілька ключових дослідницьких завдань, як-от аналіз впливу подій 40-х років минулого століття на настрої лемків, їхню участь у різних формуваннях і подальшу міфологізацію цих подій.
Історик також розглядає, як цей досвід зараз використовують для створення образу, серед іншого, ідентичності нащадків переселенців з Лемківщини.

Ви можете замовити її у видавництві:
Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego
Pl. Uniwersytecki 15, 50-137 Wrocław
Та інтернет-книгарні:
тел. 71 375 2809, 518 355 632

eprasa.pl c1d0408a72

З нагоди 95-ліття від дня народження

Ярослава Холявки

бажаємо міцного здоров'я,
щастя, радості в житті та Божого благословення
на многії та благії літа.

Дружина Софія, діти з родинами

- Ельблонзький відділ Об'єднання українців у Польщі запрошує на

57-й Дитячий фестиваль української культури
17-18 травня 2025 року,
Театр ім. А. Севрука в Ельблонзі, вул. Театральна 11.
Заявки про участь дітей слід надсилати **до 18 квітня 2025 року** на сторінці: **dfku.oup.elblag.pl**
Час виступу кожної групи – не більше 15 хвилин.
Кількість дорослих опікунів – 1 опікун на 15 дітей.
Організатори забезпечують нічліги і харчування.
Приїзд за свій рахунок.
Організатори залишають за собою право до скорочення програми.
В разі проблем з доступом та іншими питаннями звертайтеся до: mirek.prytula@wp.pl ihor.sulym@gmail.com або за телефоном 605-295-005 (Мирослав Притула)

Організатори

- **Шановні батьки, вчителі та друзі Комплексу загальноосвітніх шкіл № 2 ім. Маркіяна Шашкевича в Перемишлі**

Розраховуючи доходи за 2024 рік, кожен з Вас може передати 1,5% податку на громадські організації.
Щоб підтримати нашу школу, будь ласка, заповніть форму PIT і вкажіть:
номер KRS: **0000207472** cel szczegółowy: **99890**
Перерахування 1,5% податку жодним чином не обтяжує платника податків.
Ми розраховуємо на Вашу доброзичливість!
Гарантуємо, що отримані кошти будуть повністю використані на потреби дітей і школи. Дякуємо Вам!

- **50-й ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКИХ ДИТЯЧИХ АНСАМБЛІВ КОШАЛІН 2025**

відбудеться **31 травня – 1 червня 2025 року** (субота, неділя) в Балтійському драматичному театрі у Кошаліні на вулиці Театральна Площа 1 (Plac Teatralny 1)
Зголошення про участь ансамблів просимо пересилати листом **до 5 травня ц.р.** на адресу:
Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie, ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin
тел.: **94 /342-64-70**, **884-994-009**, **zup_koszalin@wp.pl**
Заохочуємо до участі всі ансамблі, особливо кабаре та інструментальні групи! БЕЗ КАЗОК!
У заяві слід подати: ● назву ансамблю ● місцевість ● ім'я та прізвище керівника, а також його електронну адресу і телефон ● тему, заголовок, час тривання програми, рід виступів (субота – не довше 15 хв.; неділя – 10 хв.) ● кількість виконавців та опікунів (1 на 15 дітей) ● кількість мікрофонів тощо.

Управа відділу ОУП у Кошаліні

Zadanie dofinansowano ze środków Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
Zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków Gminy Miasta Koszalina
Zadanie publiczne jest współfinansowane z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego
Zadanie dofinansowano ze środków Budżetu Państwa (Działalność zmierzająca do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości ukraińskiej . * Dziecięce Festiwale i Konkursy)

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1700 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl c1d0408a72

Przekaż 1,5 % na rzecz dzieci
ze szkół w Białym Borze
oraz punktów nauczania

Передайте 1,5% дітям зі шкіл
у Білому Борі
та навчальних пунктів

KRS nr 0000138192 KIWANIS

1,5%
PODATEK DOCHODOWY

Wspieraj dzieci - przekaż podatek!

Związek Ukraińców w Polsce

KIWANIS INTERNATIONAL — SERVING THE CHILDREN OF THE WORLD

więcej informacji: www.liceum-bialybor.pl · www.sp2bbor.eu

Змінюємося завдяки Вам, змінюємося для Вас!

ПЕРЕДАЙ 1,5% СВОГО ПОДАТКУ
НА ВІДБУДОВУ НАРОДНОГО ДОМУ

KRS: **0000564708**
cel szczegółowy: **Narodnyj Dim**

1,5%

prasa.pl c1d0408a72